

25TH LATIN SUMMER SCHOOL

14th-18th JANUARY 2019

Eastern Avenue Building, University of Sydney

LEVEL 4.5

Black Sea Blues: Ovid in Exile

Instructor: Bob Cowan

Ovid was exiled—or more precisely ‘relegated’, required to leave Rome without being stripped of his property—to Tomis on the Black Sea (modern Constanța in Romania) in 8 CE. No one knows why, except that Ovid writes of *carmen et error*. The *carmen*, he makes clear, was the *Ars Amatoria*, a didactic poem on how to pick up women (and men), admittedly out of tune with the moralizing spirit of the Augustan age, but nine years is a long time to wait before penalizing a poem published in 1 BCE. The *error* is a mystery and fuel for conspiracy theorists. Ovid hints that it involved seeing something (like Actaeon) and it seems likely that there was some connection to the political machinations surrounding the exile of the younger Julia, Augustus’ granddaughter, in the same year. Anything beyond that is speculation. Some have even wondered whether Ovid was exiled at all. Perhaps his exile poetry was an elaborate charade.

Ovid (probably) stayed in Tomis for the remaining ten years of his life, dying in 17, three years after Augustus. In that time, he wrote nine books of poetry, five books of *Tristia* and four of *Epistulae ex Ponto*. The tone of these is generally lament for his sufferings, complaints about conditions in Tomis, and a variety of gratitude, reproaches, and pleas to friends, family, and acquaintances back in Rome. For many years, scholars took at face value Ovid’s self-conscious construction of these poems as worthless and inferior to his earlier masterpieces. In the last thirty years, however, they have begun to be appreciated as more than a source of prosopographical data and a treasure trove of passages for unseen translation exams, works by a mainstream author which nobody reads. In particular, the exile poems have been recognized as continuing themes from Ovid’s earlier works: elegiac poems of desire like the *Amores* to his unattainable beloved, sometimes his wife but more often the city of Rome; letters of separation like the *Heroides*; meditations on change and permanence like the *Met*.

We shall read a representative selection of poems from across the nine books, which highlight some of the main themes of the exile poetry. Ovid’s preoccupation with his own exile, the reasons for it, and his relationship with the pseudo-divine omnipotence of Augustus is often explored through the image of his personified book of poems returning to the great city which he cannot visit. He reinterprets his earlier poetry, especially the *Metamorphoses*, making it prefigure his exile in figures like Phaethon and Actaeon. He constructs a dystopian vision of the wastes of Tomis which combines myth, ethnographic fantasy, and a metaphorical projection of the desolation of his soul. Finally, just as in his love elegies, he configures his own experiences and the role of his friends and enemies through mythical paradigms, Ulysses the wanderer, Orestes and Pylades the devoted friends, Medea the exile on the Getan coast.

Unfortunately, there are no commentaries in English on the poems we shall be reading (Stephen Hinds has been working on a Green and Yellow *Tristia* 1 for decades).

Some suggestions for wider reading:

H.B. Evans, *Publica Carmina: Ovid’s Books for Exile* (Lincoln, 1983)

G.D. Williams, *Banished Voices: Readings in Ovid’s Exile Poetry* (Cambridge, 1994)

S.E. Hinds, ‘Booking the Return Trip: Ovid and *Tristia* 1’ *Papers of the Cambridge Philological Society*¹ 31 (1985), 13-32

P.A. Rosenmeyer, ‘Ovid’s *Heroides* and *Tristia*: Voices from Exile’, *Ramus* 26 (1997), 29-56

P.R. Hardie, *Ovid’s Poetics of Illusion* (Cambridge, 2002), ch. 9

and, of course,

David Malouf, *An Imaginary Life* (Chatto and Windus, 1978)

---

¹ Now called *Cambridge Classical Journal* and sometimes (e.g. in Cambridge Journals Online) this name is retrojected onto articles published before the name-change.

Monday: Into exile (*Tristia* 1.1.1-86)

Parue – nec inuideo – sine me, liber, ibis in urbem,
ei mihi, quo domino non licet ire tuo!
uade, sed incultus, qualem decet exulis esse;
infelix habitum temporis huius habe.
nec te purpureo uelent uaccinia fuco – 5
non est conueniens luctibus ille color –
nec titulus minio, nec cedro charta notetur,
candida nec nigra cornua fronte geras.
felices ornent haec instrumenta libellos:
fortunae memorem te decet esse meae. 10
nec fragili geminae poliantur pumice frontes,
hirsutus sparsis ut uideare comis.
neue liturarum pudeat; qui uiderit illas,
de lacrimis factas sentiat esse meis.
uade, liber, uerbisque meis loca grata saluta: 15
contingam certe quo licet illa pede.
siquis, ut in populo, nostri non inmemor illi,
siquis, qui, quid agam, forte requirat, erit,
uiuere me dices, saluum tamen esse negabis;
id quoque, quod uiuam, munus habere dei. 20
atque ita tu tacitus, quaerent si plura legentes,
ne, quae non opus est, forte loquere, caue!
protinus admonitus repetet mea crimina lector,
et peragar populi publicus ore reus.
tu caue defendas, quamuis mordebere dictis; 25
causa patrocínio non bona maior erit.
inuenies aliquem, qui me suspiret ademptum,
carmina nec siccis perlegat ista genis,
et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet,
sit mea lenito Caesare poena leuis. 30
nos quoque, quisquis erit, ne sit miser ille, precamur,
placatos miseris qui uolet esse deos;
quaeque uolet, rata sint, ablataque principis ira

sedibus in patriis det mihi posse mori.
 ut peragas mandata, liber, culpabere forsā 35
 ingenique minor laude ferere mei.
 iudicis officium est ut res, ita tempora rerum
 quaerere: quaesito tempore tutus eris.
 carmina proueniunt animo deducta sereno;
 nubila sunt subitis pectora nostra malis. 40
 carmina secessum scribentis et otia quaerunt;
 me mare, me uenti, me fera iactat hiems.
 carminibus metus omnis obest; ego perditus ensem
 haesurum iugulo iam puto iamque meo.
 haec quoque quod facio, iudex mirabitur aequus, 45
 scriptaque cum uenia qualiacumque leget.
 da mihi Maeoniden et tot circumice casus,
 ingenium tantis excidet omne malis.
 denique securus famae, liber, ire memento,
 nec tibi sit lecto displicuisse pudor. 50
 non ita se praebet nobis Fortuna secundam,
 ut tibi sit ratio laudis habenda tuae.
 donec eram sospes, tituli tangebar amore,
 quaerendique mihi nominis ardor erat;
 carmina nunc si non studiumque, quod obfuit, odi, 55
 sit satis: ingenio sic fuga parta meo.
 tu tamen i pro me, tu, cui licet, aspice Romam.
 di facerent, possem nunc meus esse liber!
 nec te, quod uenias magnam peregrinus in Urbem,
 ignotum populo posse uenire puta. 60
 ut titulo careas, ipso noscere colore;
 dissimulare uelis, te liquet esse meum.
 clam tamen intrato, ne te mea carmina laedant;
 non sunt ut quondam plena fauoris erant.
 siquis erit, qui te, quia sis meus, esse legendum 65
 non putet, e gremio reiciatque suo,
 ‘inspice’ dic ‘titulum: non sum praeceptor amoris;
 quas meruit, poenas iam dedit illud opus.’

forsitan expectes, an in alta Palatia missum
 scandere te iubeam Caesareamque domum. 70
 ignoscant augusta mihi loca dique locorum!
 uenit in hoc illa fulmen ab arce caput.
 esse quidem memini mitissima sedibus illis
 numina, sed timeo qui nocuere deos.
 terretur minimo pennae stridore columba, 75
 unguibus, accipiter, saucia facta tuis.
 nec procul a stabulis audet discedere, siqua
 excussa est auidi dentibus agna lupi.
 uitaret caelum Phaëthon, si uiueret, et quos
 optarat stulte, tangere nollet equos. 80
 me quoque, quae sensi, fateor Iouis arma timere:
 me reor infesto, cum tonat, igne peti.
 quicumque Argolica de classe Capherea fugit,
 semper ab Euboicis uela retorquet aquis;
 et mea cumba semel uasta percussa procella 85
 illum, quo laesa est, horret adire locum. *Tristia* 1.1.1-86

Tuesday: Dealing with the *Metamorphoses* (*Tristia* 1.1.87-128; 1.7)

ergo caue, liber, et timida circumspice mente,
 ut satis a media sit tibi plebe legi.
 dum petit infirmis nimium sublimia pennis
 Icarus, aequoreis nomina fecit aquis. 90
 difficile est tamen hinc remis utaris an aura,
 dicere: consilium resque locusque dabunt.
 si poteris uacuo tradi, si cuncta uidebis
 mitia, si uires fregerit ira suas,
 siquis erit, qui te dubitantem et adire timentem 95
 tradat, et ante tamen pauca loquatur, adi.
 luce bona dominoque tuo felicior ipse
 peruenias illuc et mala nostra leues.
 namque ea uel nemo, uel qui mihi uulnera fecit
 solus Achilleo tollere more potest. 100

tantum ne noceas, dum uis prodesse, uideto —
 nam spes est animi nostra timore minor —
 quaeque quiescebat, ne mota resaeuiat ira
 et poenae tu sis altera causa, caue!
 cum tamen in nostrum fueris penetrabile receptus, 105
 contigerisque tuam, scrinia curua, domum,
 aspicias illic positos ex ordine fratres,
 quos studium cunctos euigilauit idem.
 cetera turba palam titulos ostendet apertos,
 et sua detecta nomina fronte geret; 110
 tres procul obscura latitantes parte uidebis;
 sic quoque, quod nemo nescit, amare docent.
 hos tu uel fugias, uel, si satis oris habebis,
 Oedipodas facito Telegonosque uoces.
 deque tribus, moneo, si qua est tibi cura parentis, 115
 ne quemquam, quamuis ipse docebit, ames.
 sunt quoque mutatae, ter quinque uolumina, formae,
 nuper ab exequiis carmina rapta meis.
 his mando dicas, inter mutata referri
 fortunae uultum corpora posse meae, 120
 namque ea dissimilis subito est effecta priori,
 flendaque nunc, aliquo tempore laeta fuit.
 plura quidem mandare tibi, si quaeris, habebam,
 sed uereor tardae causa fuisse uiae;
 et si quae subeunt, tecum, liber, omnia ferres, 125
 sarcina laturo magna futurus eras.
 longa uia est, propera! nobis habitabitur orbis
 ultimus, a terra terra remota mea. *Tristia 1.1.87-128*

Siquis habes nostri similes in imagine uultus,
 deme meis hederas, Bacchica sarta, comis.
 ista decent laetos felicia signa poetas:
 temporibus non est apta corona meis.
 hoc tibi dissimula, senti tamen, optime, dici, 5
 in digito qui me fersque refersque tuo,

effigiemque meam fuluo complexus in auro
 cara relegati, quae potes, ora uides.
 quae quotiens spectas, subeat tibi dicere forsā
 'quam procul a nobis Naso sodalis abest!' 10
 grata tua est pietas, sed carmina maior imago
 sunt mea, quae mando qualiacumque legas,
 carmina mutatas hominum dicentia formas,
 infelix domini quod fuga rupit opus.
 haec ego discedens, sicut bene multa meorum, 15
 ipse mea posui maestus in igne manu.
 utque cremasse suum fertur sub stipite natum
 Thestias et melior matre fuisse soror,
 sic ego non meritos mecum peritura libellos
 imposui rapidis uiscera nostra rogis: 20
 uel quod eram Musas, ut crimina nostra, perosus,
 uel quod adhuc crescens et rude carmen erat.
 quae quoniam non sunt penitus sublata, sed extant —
 pluribus exemplis scripta fuisse reor —
 nunc precor ut uiuant et non ignaua legentum 25
 otia delectent admoneantque mei.
 nec tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,
 nesciet his summam siquis abesse manum.
 ablatum mediis opus est incudibus illud,
 defuit et coeptis ultima lima meis. 30
 et ueniam pro laude peto, laudatus abunde,
 non fastiditus si tibi, lector, ero.
 hos quoque sex uersus, in prima fronte libelli
 si praeponendos esse putabis, habe:
 'orba parente suo quicumque uolumina tangis, 35
 his saltem uestra detur in Vrbe locus.
 quoque magis faueas, non haec sunt edita ab ipso,
 sed quasi de domini funere rapta sui.
 quicquid in his igitur uitii rude carmen habebit,
 emendaturus, si licuisset, erat.' 40

Tristia 1.7

Wednesday: It's grim oop nawth (*Tristia* 3.10)

Siquis adhuc istic meminit Nasonis adempti,
et superest sine me nomen in Vrbe meum,
suppositum stellis numquam tangentibus aequor
me sciat in media uiuere barbaria.
Sauromatae cingunt, fera gens, Bessique Getaeque, 5
quam non ingenio nomina digna meo!
dum tamen aura tepet, medio defendimur Histro:
ille suis liquidus bella repellit aquis.
at cum tristis hiems squalentia protulit ora,
terraque marmoreo est candida facta gelu, 10
†dum patet et Boreas et nix habitare sub Arcto,
tum patet has gentes axe tremente premi†
nix iacet, et iactam ne sol pluuiiaeque resoluant,
indurat Boreas perpetuamque facit.
ergo ubi delicit nondum prior, altera uenit, 15
et solet in multis bima manere locis.
tantaque commoti uis est Aquilonis, ut altas
aequet humo turres tectaque rapta ferat.
pellibus et sutis arcent mala frigora braxis,
oraeque de toto corpore sola patent. 20
saepe sonant moti glacie pendente capilli,
et nitet inducto candida barba gelu;
nudaque consistunt, formam seruantia testae,
uina, nec hausta meri, sed data frustra bibunt.
quid? loquar, ut uincti concrecant frigore riui, 25
deque lacu fragiles effodiantur aquae?
ipse, papyrifero qui non angustior amne
miscetur uasto multa per ora freto,
caeruleos uentis latices durantibus, Hister
congelat et tectis in mare serpit aquis; 30
quaque rates ierant, pedibus nunc itur, et undas
frigore concretas ungula pulsat equi;
perque nouos pontes, subter labentibus undis,

ducunt Sarmatici barbara plaustra boues.
 uix equidem credar, sed, cum sint praemia falsi   35
     nulla, ratam debet testis habere fidem:
 uidimus ingentem glacie consistere pontum,
     lubricaque inmotas testa premebat aquas.
 nec uidisse sat est; durum calcauimus aequor,
     undaque non udo sub pede summa fuit.   40
 si tibi tale fretum quondam, Leandre, fuisset,
     non foret angustae mors tua crimen aquae.
 tum neque se pandi possunt delphines in auras
     tollere; conantes dura coërcet hiems;
 et quamuis Boreas iactatis insonet alis,   45
     fluctus in obsesso gurgite nullus erit;
 inclusaeque gelu stabunt in marmore puppes,
     nec poterit rigidas findere remus aquas.
 uidimus in glacie pisces haerere ligatos,
     et pars ex illis tunc quoque uiua fuit.   50
 siue igitur nimii Boreae uis saeua marinas,
     siue redundatas flumine cogit aquas,
 protinus aequato siccis Aquilonibus Histro
     inuehitur celeri barbarus hostis equo;
 hostis equo pollens longeque uolante sagitta   55
     uicinam late depopulatur humum.
 diffugiunt alii, nullisque tuentibus agros
     incustoditae diripiuntur opes,
 ruris opes paruae, pecus et stridentia plaustra,
     et quas diuitias incola pauper habet.   60
 pars agitur uinctis post tergum capta lacertis,
     respiciens frustra rura Laremque suum;
 pars cadit hamatis misere confixa sagittis:
     nam uolucris ferro tinctile uirus inest.
 quae nequeunt secum ferre aut abducere, perdunt,   65
     et cremat insontes hostica flamma casas.
 tum quoque, cum pax est, trepidant formidine belli,
     nec quisquam presso uomere sulcat humum.

aut uidet aut metuit locus hic, quem non uidet, hostem;
 cessat iners rigido terra relicta situ. 70
 non hic pampinea dulcis latet uua sub umbra,
 nec cumulant altos feruida musta lacus.
 poma negat regio, nec haberet Acontius in quo
 scriberet hic dominae uerba legenda suae.
 aspiceres nudos sine fronde, sine arbore, campos: 75
 heu loca felici non adeunda uiro!
 ergo tam late pateat cum maximus orbis,
 haec est in poenam terra reperta meam!

Thursday: the myth of exile 1 (*Tristia* 1.6, 3.9, *Ex Ponto* 3.2.1-20)

Nec tantum Clario Lyde dilecta poetae,
 nec tantum Coe Bittis amata suo est,
 pectoribus quantum tu nostris, uxor, inhaeres,
 digna minus misero, non meliore uiro.
 te mea supposita ueluti trabe fulta ruina est: 5
 siquid adhuc ego sum, muneris omne tui est.
 tu facis, ut spoliū non sim, nec nuder ab illis,
 naufragii tabulas qui petiere mei.
 utque rapax stimulante fame cupidusque cruoris
 incustoditum captat ouile lupus, 10
 aut ut edax uultur corpus circumspicit ecquod
 sub nulla positum cernere possit humo,
 sic mea nescio quis, rebus male fidus acerbis,
 in bona uenturus, si paterere, fuit.
 hunc tua per fortis uirtus summouit amicos, 15
 nulla quibus reddi gratia digna potest.
 ergo quam misero, tam uero teste probaris,
 hic aliquod pondus si modo testis habet.
 nec probitate tua prior est aut Hectoris uxor,
 aut comes extincto Laodamia uiro. 20
 tu si Maeonium uatem sortita fuisses,
 Penelopes esset fama secunda tuae:

prima locum sanctas heroidas inter haberes, 33
     prima bonis animi conspicerere tui.
 siue tibi hoc debes, nullo pia facta magistro, 23
     cumque noua mores sunt tibi luce dati,
 femina seu princeps omnes tibi culta per annos 25
     te docet exemplum coniugis esse bonae,
 adsimilemque sui longa adsuetudine fecit,
     grandia si paruis adsimilare licet.
 ei mihi, non magnas quod habent mea carmina uires,
     nostraque sunt meritis ora minora tuis! 30
 siquid et in nobis uiui fuit ante uigoris,
     extinctum longis excidit omne malis!
 quantumcumque tamen praeconia nostra ualebunt, 35
     carminibus uiues tempus in omne meis. *Tristia* 1.6

Hic quoque sunt igitur Graiae – quis crederet? – urbes
     inter inhumanae nomina barbariae;
 huc quoque Mileto missi uenere coloni,
     inque Getis Graias constituere domos.
 sed uetus huic nomen, positaque antiquius urbe, 5
     constat ab Absyrti caede fuisse loco.
 nam rate, quae cura pugnacis facta Mineruae
     per non temptatas prima cucurrit aquas,
 impia desertum fugiens Medea parentem
     dicitur his remos applicuisse uadis. 10
 quem procul ut uidit tumulo speculator ab alto,
     ‘hospes,’ ait ‘nosco, Colchide, uela, uenit’.
 dum trepidant Minyae, dum soluitur aggere funis,
     dum sequitur celeres ancora tracta manus,
 conscia percussit meritorum pectora Colchis 15
     ausa atque ausura multa nefanda manu;
 et, quamquam superest ingens audacia menti,
     pallor in attonitae uirginis ore fuit.
 ergo ubi prospexit uenientia uela ‘tenemur’,
     et ‘pater est aliqua fraude morandus’ ait. 20

dum quid agat quaerit, dum uersat in omnia uultus,
 ad fratrem casu lumina flexa tulit.
 cuius ut oblata est praesentia, 'uicimus' inquit:
 'hic mihi morte sua causa salutis erit.'
 protinus ignari nec quicquam tale timentis   25
 innocuum rigido perforat ense latus,
 atque ita diuellit diuulsaque membra per agros
 dissipat in multis inuenienda locis
 (neu pater ignoret, scopulo proponit in alto
 pallentesque manus sanguineumque caput),   30
 ut genitor luctuque nouo tardetur et, artus
 dum legat extinctos, triste retardet iter.
 inde Tomis dictus locus hic, quia fertur in illo
 membra soror fratris consecuisse sui.   *Tristia* 3.9

Quam legis a nobis missam tibi, Cotta, salutem,
 missa sit ut uere perueniatque precor.
 Namque meis sospes multum cruciatibus aufers
 utque sit in nobis pars bona salua facis.
 Cumque labent aliqui iactataque uela relinquunt, 5
 tu lacerae remanes ancora sola rati.
 Grata tua est igitur pietas, ignoscimus illis
 qui cum Fortuna terga dedere fugae.
 Cum feriant unum, non unum fulmina terrent
 iunctaque percusso turba pauere solet.   10
 Cumque dedit paries uenturae signa ruinae,
 sollicito uacuis fit locus ille metu.
 Quis non e timidis aegri contagia uitat
 uicinum metuens ne trahat inde malum?
 Me quoque amicorum nimio terrore metuque,   15
 non odio quidam destituere mei.
 Non illis pietas, non officiosa uoluntas
 defuit: aduersos extimere deos.
 Vtque magis cauti possunt timidique uideri,
 sic adpellari non meruere mali.   20

Ex Ponto 3.2.1-20

Friday: the myth of exile 2 (Ex Ponto 3.2.21-110)

Aut meus excusat caros ita candor amicos
utque habeant de me crimina nulla fauet.
Sint hi contenti uenia signentque licebit
purgari factum me quoque teste suum.
Pars estis pauci melior, qui rebus in artis 25
ferre mihi nullam turpe putastis opem.
Tunc igitur meriti morietur gratia uestri,
cum cinis absumpto corpore factus ero.
Fallor et illa meae superabit tempora uitae,
si tamen a memori posteritate legar. 30
Corpora debentur maestis exsanguia bustis,
effugiunt structos nomen honorque rogos.
Occidit et Theseus et qui comitauit Orestem,
sed tamen in laudes uiuit uterque suas.
Vos etiam seri laudabunt saepe nepotes 35
claraque erit scriptis gloria uestra meis.
Hic quoque Sauromatae iam uos nouere Getaeque,
et tales animos barbara turba probat.
Cumque ego de uestra nuper probitate referrem
– nam didici Getice Sarmaticeque loqui – 40
forte senex quidam, coetu cum staret in illo,
reddidit ad nostros talia uerba sonos:
'Nos quoque amicitiae nomen, bone, nouimus, hospes,
quos procul a uobis Pontus et Hister habet.
Est locus in Scythia – Tauros dixere priores – 45
qui Getica longe non ita distat humo.
Hac ego sum terra – patriae nec paenitet – ortus.
Consortem Phoebi gens colit illa deam.
Templa manent hodie uastis innixa columnis
perque quater denos itur in illa gradus. 50
Fama refert illic signum caeleste fuisse,
quoque minus dubites, stat basis orba dea
araque, quae fuerat natura candida saxi,

decolor adfuso sanguine tincta rubet.
 Femina sacra facit taedae non nota iugali, 55
 quae superat Scythicas nobilitate nurus.
 Sacrifici genus est, sic instituere parentes,
 aduena uirgineo caesus ut ense cadat.
 Regna Thoas habuit Maeotide clarus in ora,
 nec fuit Euxinis notior alter aquis. 60
 Sceptra tenente illo liquidas fecisse per auras
 nescio quam dicunt Iphigenian iter,
 quam leuibus uentis sub nube per aequora uectam
 creditur his Phoebe deposuisse locis.
 Praefuerat templo multos ea rite per annos, 65
 inuita peragens tristia sacra manu,
 cum duo uelifera iuuenes uenere carina
 presseruntque suo litora nostra pede.
 Par fuit his aetas et amor, quorum alter Orestes,
 ast Pylades alter: nomina fama tenet. 70
 Protinus inमितem Triuiaie ducuntur ad aram,
 euincti geminas ad sua terga manus.
 Spargit aqua captos lustrali Graia sacerdos,
 ambiat ut fuluas infula longa comas,
 dumque parat sacrum, dum uelat tempora uittis, 75
 dum tardae causas inuenit ipsa morae:
 “Non ego crudelis, iuuenes, ignoscite, dixit,
 sacra suo facio barbariora loco.
 Ritus is est gentis. Qua uos tamen urbe uenitis
 quodue parum fausta puppe petistis iter?” 80
 Dixit et audito patriae pia nomine uirgo
 consortes urbis comperit esse suae:
 “Alter ut e uobis, inquit, cadat hostia sacris,
 ad patrias sedes nuntius alter eat.”
 Ire iubet Pylades carum periturus Orestem; 85
 hic negat inque uices pugnat uterque mori.
 Extitit hoc unum quo non conuenerit illis:
 cetera par concors et sine lite fuit.

Dum peragunt iuuenes pulchri certamen amoris,
 ad fratrem scriptas exarat illa notas. 90
 Ad fratrem mandata dabat, cuique illa dabantur,
 – humanos casus aspice! – frater erat.
 Nec mora, de templo rapiunt simulacra Dianae
 clamque per immensas puppe feruntur aquas.
 Mirus amor iuuenum; quamuis abiere tot anni, 95
 in Scythia magnum nunc quoque nomen habent.
 Fabula narrata est postquam uulgaris ab illo,
 laudarunt omnes facta piamque fidem.
 Scilicet hac etiam, qua nulla ferocior ora est,
 nomen amicitiae barbara corda mouet. 100
 Quid facere Ausonia geniti debetis in urbe,
 cum tangant duros talia facta Getas?
 Adde quod est animus semper tibi mitis et altae
 indicium more nobilitatis habent
 quos Volesus patrii cognoscat nominis auctor, 105
 quos Numa maternus non neget esse suos
 adiectique probent genetiua ad nomina Cottae,
 si tu non esses, interitura domus.
 Digne uir hac serie, lasso succurrere amico
 conueniens istis moribus esse puta. 110

Ex Ponto 3.2.21-110